

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2001-2002

---

22 JANUARI 2002

Wetsvoorstel tot instelling van jeugdadvocaten voor minderjarigen

---

AMENDEMENTEN

Nr. 59 VAN MEVROUW NYSSSENS

Opschrift

In het opschrift het woord «jeugdadvocaten» vervangen door de woorden «advocaten voor minderjarigen».

Verantwoording

Het opschrift «wetsvoorstel tot instelling van advocaten voor minderjarigen» is te verkiezen boven het nieuwe opschrift dat is voorgesteld door de Senaatscommissie voor de Justitie, namelijk «wetsvoorstel tot instelling van jeugdadvocaten».

Het woord «minderjarige» is een juridisch concept terwijl «jeugd» een sociologisch begrip is. Het begrip «jeugd» heeft betrekking op een veel ruimere categorie van personen dan het begrip «minderjarigen» en kan ook meerderjarigen betreffen (in het decreet inzake hulpverlening aan de jeugd van de Franse Gemeenschap zijn «jongeren» personen die minder dan 20 jaar oud zijn en hulpverlening hebben gevraagd).

Zie:

Stukken van de Senaat:

2-256 - 1999/2000:

Nr. 1: Wetsvoorstel van mevrouw Lindekens.

2-256 - 2000/2001:

Nrs. 2 tot 5: Amendementen.

Nr. 6: Verslag.

Nr. 7: Tekst aangenomen door de commissie voor de Justitie.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2001-2002

---

22 JANVIER 2002

Proposition de loi instituant les avocats des mineurs

AMENDEMENTS

N° 59 DE MME NYSSSENS

Intitulé

Remplacer le mot «jeunes» par le mot «mineurs»

Justification

Il est préférable de revenir à l'intitulé initial de la proposition de loi, soit «proposition de loi instituant les avocats des mineurs», plutôt que de soutenir le nouvel intitulé proposé par la Commission de la justice du Sénat, à savoir «proposition de loi instituant les avocats des jeunes».

En effet, le terme «mineur» est une notion juridique alors que la notion de «jeune» est une notion sociologique. La notion de «jeune» fait référence à une catégorie beaucoup plus large que les mineurs et peut comprendre des majeurs (par exemple dans le décret sur l'aide à la jeunesse pris en Communauté française, le terme «jeune» peut désigner une personne âgée de moins de 20 ans qui aurait sollicité une aide).

Voir:

Documents du Sénat:

2-256 - 1999/2000:

N° 1: Proposition de loi de Mme Lindekens.

2-256 - 2000/2001:

N°s 2 à 5: Amendements.

N° 6: Rapport.

N° 7: Texte adopté par la commission de la Justice.

Aangezien de wet vooral betrekking heeft op gerechtelijke en parage-rechtelijke activiteiten, lijkt het concept «minderjarige» geschikter: het heeft betrekking op de bevolkingscategorie die de wet, vanwege haar leeftijd, niet bekwaam acht om haar rechten uit te oefenen. Het begrip «jeugd» houdt niet die veronderstelde staat van zwakheid in. Het zijn precies de rechtsonbekwaamheid van de minderjarige, zijn veronderstelde zwakheid en gebrek aan ervaring die dit wetsvoorstel en de bijzondere bescherming die het biedt, rechtvaardigen.

Nr. 60 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2

In het eerste lid van de voorgestelde § 1 van dit artikel de woorden «wordt ... bijgestaan door een jeugdadvocaat» vervangen door de woorden «heeft ... recht op bijstand van een advocaat».

Verantwoording

Dit amendement verduidelijkt dat het gaat om een recht van de minderjarige. De erkenning en de toepassing van dat recht vormen tenslotte het doel van dit voorstel.

Nr. 61 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2

Dit artikel wijzigen als volgt:

A. In het eerste lid van § 1 het woord «jeugdadvocaat» vervangen door het woord «advocaat».

B. Eveneens in het eerste lid van § 1 de woorden «behalve wanneer hij, gelet op de aard van het geschil, een andere advocaat kiest.» doen vervallen.

C. In § 1 na het eerste lid, een nieuw lid invoegen, luidende:

«De minderjarige kan te allen tijde zijn advocaat vrij kiezen.»

Verantwoording

De punten A, B en C dienen samen gelezen te worden.

De vrije keuze van de advocaat is een principe dat te maken heeft met de rechten van de verdediging. Dit principe mag op geen enkele wijze beknot worden. Er moet een onderscheid gemaakt worden wat betreft het recht op bijstand, waarvoor de minderjarige welke advocaat ook kan kiezen. Aangezien dit recht de minderjarige toekomt, horen anderen geen kritiek te uiten op de keuze van de minderjarige, tenzij er een beslissing moet vallen wegens een belangenconflict. Wanneer de minderjarige een advocaat heeft gekozen dient zijn keuze gerespecteerd te worden, waarbij men wel dient na te gaan of die advocaat onafhankelijk staat ten opzichte van de andere partijen in de zaak en ten opzichte van derden. Indien de minderjarige daarentegen geen advocaat heeft gekozen, moet de stafhouder een gespecialiseerde advocaat (advocaat voor minderjarigen) toewijzen (amendement nr. 63).

Dans la mesure où la loi concerne essentiellement l'activité judiciaire et parajudiciaire, il paraît plus adéquat de se référer à la notion de «mineur» qui est celle utilisée par la loi pour circonscrire la catégorie de la population qui est présumée, en raison de son âge, incapable d'exercer ses droits. Le terme «jeune» ne fait pas référence à cette présomption d'état de faiblesse. Or, c'est précisément l'incapacité juridique du mineur, la présomption de son état de faiblesse et de son inexpérience qui justifient la proposition de loi et la protection particulière qui s'en déduit.

N° 60 DE MME NYSSSENS

Art. 2

Au § 1er, alinéa 1er, proposé remplacer les mots «est assisté par un avocat» par les mots «a droit à l'assistance d'un avocat».

Justification

Cet amendement vise à préciser qu'il s'agit d'un droit du mineur. La reconnaissance et la mise en œuvre de ce droit constituent, en définitive, l'objet de la proposition.

N° 61 DE MME NYSSSENS

Art. 2

A. Au § 1er, alinéa premier, supprimer les mots «des jeunes».

B. Au § 1er, alinéa premier, supprimer les mots «sauf lorsqu'il choisit un autre avocat en raison de la nature du litige».

C. Au § 1er, insérer après l'alinéa premier, un nouvel alinéa rédigé, comme suit:

«Le mineur a toujours le libre choix de son avocat.»

Justification

Les amendements A, B et C doivent être lus conjointement.

Le libre choix de l'avocat est un principe lié à celui du respect des droits de la défense. Il ne peut souffrir aucune restriction. Il convient de distinguer le droit d'assistance, pour lequel le mineur peut faire choix de n'importe quel avocat. Comme ce droit appartient au jeune, il n'appartient pas aux autres parties de critiquer le choix fait par le mineur, sauf à trancher un éventuel conflit d'intérêts. Si le mineur a fait choix d'un avocat, il faut respecter ce choix, tout en veillant à ce que l'indépendance de cet avocat par rapport aux autres parties au procès ou à des tiers soit assurée. Par contre, si le mineur n'a pas fait choix d'un avocat, le bâtonnier a l'obligation de désigner un avocat spécialisé (avocat des mineurs) (amendement n° 63).

Nr. 62 VAN MEVROUW NYSSSENS

(Subsidiair amendement op amendement nr. 61)

Art. 2

In het eerste lid van § 1 de woorden «gelet op de aard van het geschil» **doen vervallen.**

Verantwoording

Dit amendement strekt ertoe de vrije keuze van een advocaat te eerbiedigen en er tegelijkertijd ook voor te zorgen dat het bijstaan van de minderjarige door een gespecialiseerde advocaat (advocaat voor minderjarigen) voorrang heeft.

Het is mogelijk dat de minderjarige een advocaat kiest die geen advocaat voor minderjarigen is om een reden die niets te maken heeft met de aard van het geschil. Waarom zou de wet hem daarnaast beperkingen opleggen? Hoe wil de wet nagaan of de keuze van de minderjarige wel degelijk rekening houdt met de aard van het geschil? Indien de keuze daarmee geen verband houdt, zegt de wet dat die keuze kritisch bekeken moet worden. Hoe? Is dit wel realistisch?

Nr. 63 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2

In het tweede lid van § 1, de woorden «wordt er hem ambtshalve een toegewezen» **vervangen door de woorden** «wordt hem ambtshalve een advocaat voor minderjarigen toegewezen».

Verantwoording

Dit amendement hangt samen met de eventuele aanneming van amendement nr. 61, dat uitgaat van het principe dat de minderjarige zijn advocaat vrij kan kiezen (eerste lid van § 1). Indien hij geen advocaat heeft, wordt hem ambtshalve een advocaat voor minderjarigen toegewezen (tweede lid van § 1).

Deze precisering is nodig als amendement nr. 61 wordt aangenomen.

Nr. 64 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2

Voor het laatste lid van de voorgestelde §, een nieuw lid invoegen luidende:

«In dat geval zorgen de minderjarige, zijn ouders of de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen, het openbaar ministerie, de rechter of de administratieve overheid ervoor dat die aanstelling onverwijld wordt gevraagd.»

Verantwoording

Zoals in § 2, moet verduidelijkt worden wie de aanstelling van een advocaat voor minderjarigen vraagt wanneer de minderjarige

N° 62 DE MME NYSSSENS

(Amendement subsidiaire à l'amendement n° 61)

Art. 2

Au § 1er alinéa 1er, proposé, supprimer les mots «en raison de la nature du litige».

Justification

Cet amendement vise à respecter le principe du libre choix de l'avocat, tout en accordant la priorité à l'assistance du mineur par un avocat spécialisé (avocat des mineurs).

Il se peut que le mineur fasse choix d'un avocat, qui n'est pas un avocat des mineurs, pour une raison autre que celle liée à la nature du litige. On ne voit pas pourquoi la loi lui imposerait des restrictions à cet égard et comment elle contrôlerait que le choix fait par le mineur l'est bien en raison de la nature du litige. Si ce choix n'a pas été fait en raison de la nature du litige, il faudrait, selon la loi, remettre en question ce choix. Comment? Est-ce réaliste?

N° 63 DE MME NYSSSENS

Art. 2

Au § 1er, deuxième alinéa, remplacer les mots «il lui en est commis un d'office» **par les mots** «il lui est commis d'office un avocat des mineurs».

Justification

Cet amendement est lié à l'adoption éventuelle de l'amendement n° 61. L'amendement n° 61 pose le principe du libre choix de l'avocat par le mineur (premier alinéa du § 1er). S'il n'a pas d'avocat, un avocat des mineurs lui sera commis d'office (deuxième alinéa du § 1er).

Cette précision s'impose si l'amendement n° 61 est adopté.

N° 64 DE MME NYSSSENS

Art. 2

Au § 1er, insérer avant le dernier alinéa, un nouvel alinéa, rédigé comme suit:

«Dans ce cas, le mineur, ses parents ou les personnes qui exercent l'autorité parentale, le ministère public, le juge ou l'autorité administrative veillera à demander cette désignation sans délai.»

Justification

Il convient de préciser, comme il l'est d'ailleurs fait au § 2, qui va demander la désignation d'un avocat des mineurs lorsque le

geen advocaat heeft. Het openbaar ministerie en de rechter zijn de meest aangewezen personen om de stafhouder of het bureau voor juridische bijstand de ambtshalve toewijzing te vragen van een advocaat wanneer de minderjarige er geen heeft. Men mag echter de procedures niet vergeten waarbij het parket of een magistraat niet optreden (bijvoorbeeld schoolrecht, buitenlandse minderjarigen, ...). Hoe dan ook belet niets een minderjarige, zijn ouders, een bestuurlijke instantie of zelfs iedere belanghebbende een dergelijk verzoek in te dienen.

Dit verzoek moet zonder vormvereisten kunnen geschieden, zoals dat nu het geval is.

Nr. 65 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2

Voor het laatste lid van de voorgestelde §, een nieuw lid invoegen, luidende :

«De vordering wordt geschorst tot de minderjarige door een advocaat wordt bijgestaan.»

Verantwoording

Dit amendement wil duidelijk stellen dat de vordering geschorst moet worden tot de minderjarige daadwerkelijk bijgestaan wordt door een advocaat, anders dreigt de bescherming die men wil inbouwen, haar doel te missen.

Nr. 66 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2

De aanhef van het eerste lid van de voorgestelde § 2 doen luiden als volgt : «In geval van een tussenkomst of een verhoor».

Verantwoording

Paragraaf 2 betreft de gevallen waarin de minderjarige geen partij is in de procedure. Uiteindelijk gaat het om de gevallen van tussenkomst en verhoor in elke gerechtelijke of administratieve procedure die hem betreft of aanbelangt.

Dit amendement wil deze gevallen duidelijkheidshalve opsommen. De term «verhoor» omvat zowel het verhoor dat door de rechter ambtshalve bevolen is, het verhoor dat door een ouder of een derde gevraagd is, als het verhoor dat door een minderjarige gevraagd is.

Nr. 67 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2

In het eerste lid van de voorgestelde § 2 de woorden «kan ... bijgestaan worden» vervangen door de woorden «wordt ... bijgestaan».

Verantwoording

Aangezien men de gevallen bedoeld in § 2, namelijk de tussenkomst en het verhoor, expliciet vermeldt, lijkt het essentieel ook te bepalen dat de minderjarige het recht heeft zich te laten bijstaan door een advocaat.

mineur n'a pas d'avocat. Le ministère public et le juge sont les mieux placés pour demander au bâtonnier ou au bureau d'aide juridique la commission d'office d'un avocat si le mineur n'en a pas. Il ne faut cependant pas oublier les procédures où le parquet ou un magistrat n'interviennent pas (par exemple le droit scolaire, mineurs étrangers, ...). Rien n'empêche, en toute hypothèse, le mineur, ses parents, une instance administrative voire tout intéressé de formuler la même demande.

Cette demande doit se faire sans formalisme, comme cela se fait actuellement.

N° 65 DE MME NYSSSENS

Art. 2

Insérer au § 1er, avant le dernier alinéa, un nouvel alinéa, rédigé comme suit :

«L'action est suspendue jusqu'à ce que le mineur soit assisté par un avocat.»

Justification

Cet amendement vise à préciser que l'action soit suspendue jusqu'à ce que le mineur soit effectivement assisté d'un avocat. À défaut, la protection qu'on veut instaurer, risque d'être inefficace.

N° 66 DE MME NYSSSENS

Art. 2

Au § 2 proposé, alinéa 1er, insérer les mots «En cas d'intervention ou en cas d'audition» avant les mots «Dans toute procédure».

Justification

Le § 2 concerne les hypothèses où le mineur n'est pas partie à la procédure. Il s'agit en définitive des hypothèses d'intervention et d'audition dans toute procédure judiciaire ou administrative le concernant ou touchant à son intérêt.

Cet amendement vise à préciser les hypothèses visées pour la clarté du texte. Le terme «audition» englobe aussi bien l'audition ordonnée d'office par le juge, l'audition demandée par un parent ou un tiers ou l'audition sollicitée par un mineur.

N° 67 DE MME NYSSSENS

Art. 2

Au § 2 proposé, alinéa 1er, remplacer les mots «peut ... être assisté» par les mots «est ... assisté».

Justification

Dans la mesure où l'on définit clairement les hypothèses visées au § 2, à savoir l'intervention et l'audition, il paraît essentiel de prévoir aussi que le mineur a le droit d'être assisté par un avocat.

Nr. 68 VAN MEVROUW NYSSSENS

(Subsidiair amendement op amendement nr. 67)

Art. 2

In de voorgestelde § 2 de woorden «kan ... worden bijgestaan door» **vervangen door de woorden** «*heeft ... recht op bijstand van*».

Verantwoording

Dit amendement brengt het parallelisme tot stand met § 1 indien amendement nr. 60 aangenomen wordt. Het legt de nadruk op het recht op bijstand van een advocaat.

Nr. 69 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2

In het eerste lid van de voorgestelde § 2 de woorden «op zijn eenvoudig schriftelijk verzoek» **doen vervallen.**

Verantwoording

Het vormvereiste is overbodig ingeval de minderjarige partij is in het geding (§ 1). Dit amendement moet samen gelezen worden met amendement nr. 73.

Nr. 70 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2

In het eerste lid van de voorgestelde § 2 de woorden «een jeugdadvocaat» **vervangen door de woorden** «*een advocaat voor minderjarigen*».

Verantwoording

Zie amendement nr. 59.

Nr. 71 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2

Dit artikel wijzigen als volgt :

A. In de voorgestelde § 2, eerste lid, de woorden «een jeugdadvocaat die hem ambtshalve wordt toegevoegd door de stafhouder van de balie of door het bureau voor juridische bijstand overeenkomstig artikel 508/21 van het Gerechtelijk Wetboek» **vervangen door de woorden** «*een advocaat*».

B. Na het eerste lid van de voorgestelde § 2 een nieuw lid invoegen, luidende :

«*De minderjarige kan te allen tijde zijn advocaat vrij kiezen.*»

N° 68 DE MME NYSSSENS

(Amendement subsidiaire à l'amendement n° 67)

Art. 2

Au § 2 proposé, remplacer les mots «peut ... être assisté» **par les mots** «*a droit à l'assistance d'*».

Justification

Cet amendement vise à assurer le parallélisme avec le § 1er si l'amendement n° 60 est accepté. Il insiste sur le droit à l'assistance d'un avocat.

N° 69 DE MME NYSSSENS

Art. 2

Au § 2, alinéa premier, proposé, supprimer les mots «sur simple requête écrite».

Justification

Ce formalisme n'est pas requis dans l'hypothèse où le mineur est partie à la cause (§ 1er). Cet amendement doit être lu conjointement avec l'amendement n° 73.

N° 70 DE MME NYSSSENS

Art. 2

Au § 2, alinéa premier, proposé, remplacer les mots «des jeunes» **par les mots** «*des mineurs*».

Justification

Voir amendement n° 59.

N° 71 DE MME NYSSSENS

Art. 2

Apporter à cet article les modifications suivantes :

A. Au § 2, alinéa premier, proposé, supprimer le membre de phrase libellé comme suit «des jeunes qui lui est commis d'office par le bâtonnier du barreau ou par le bureau d'aide juridique, conformément à l'article 508/21 du Code judiciaire».

B. Insérer après l'alinéa premier du § 2 proposé, un nouvel alinéa, rédigé comme suit :

«*Le mineur a toujours le libre choix de son avocat.*»

C. In de voorgestelde § 2, voor het laatste lid, een nieuw lid invoegen, luidende :

« Wanneer hij geen advocaat heeft, wordt hem ambtshalve een advocaat voor minderjarigen toegewezen door de stafhouder van de balie of door het bureau voor juridische bijstand, overeenkomstig artikel 508/21 van het Gerechtelijk Wetboek. »

Verantwoording

De punten A, B en C moeten samen worden gelezen.

Dit amendement zorgt voor de eenvormigheid ten opzichte van § 1 en waarborgt de vrije keuze van de advocaat door de minderjarige, zoals dat ook het geval is in de hypothese bedoeld in § 1, waar de minderjarige partij is in het geding. Als de minderjarige geen advocaat heeft gekozen, wordt hem ambtshalve een advocaat toegewezen die gespecialiseerd is in het jeugdrecht (een advocaat voor minderjarigen) (zie amendement nr. 61).

Nr. 72 VAN MEVROUW NYSSSENS

(Subsidiair amendement op amendement nr. 71)

Art. 2

Dit artikel wijzigen als volgt :

A. In het eerste lid van de voorgestelde § 2, de woorden « die hem ambtshalve wordt toegewezen door de stafhouder van de balie of door het bureau voor juridische bijstand overeenkomstig artikel 508/21 van het Gerechtelijk Wetboek » **vervangen door de woorden** « behalve wanneer hij een andere advocaat kiest ».

B. Na het eerste lid van de voorgestelde § 2, een nieuw lid invoegen, luidende :

« Wanneer hij geen advocaat heeft, wordt er hem ambtshalve een toegewezen door de stafhouder van de balie of door het bureau voor juridische bijstand overeenkomstig artikel 508/21 van het Gerechtelijk Wetboek. »

Verantwoording

Dit amendement zorgt voor de eenvormigheid ten opzichte van § 1, met uitzondering van de beperking die de huidige § 1 invoert aangaande de keuze van de minderjarige (overeenkomstig § 1 kan de minderjarige alleen voor een andere dan een advocaat voor minderjarigen kiezen als de aard van het geschil hem daartoe dwingt). Dit amendement moet samen worden gelezen met amendement nr. 74, dat deze beperking opheft.

Nr. 73 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2

De voorgestelde paragraaf 2 vervangen als volgt :

« In dat geval zorgen de minderjarige, zijn ouders of de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen, het

C. Au § 2 proposé, insérer avant le dernier alinéa, un nouvel alinéa, rédigé comme suit :

« Lorsqu'il n'a pas d'avocat, il lui est commis d'office un avocat des mineurs par le bâtonnier du barreau ou par le bureau d'aide juridique, conformément à l'article 508/21 du Code judiciaire. »

Justification

Les points A, B et C doivent être lus conjointement.

Cet amendement assure le parallélisme avec le § 1er, tout en garantissant le principe du libre choix de l'avocat par le mineur, comme dans l'hypothèse visée au § 1er où le mineur est partie à la cause. Si le mineur n'a pas fait choix d'un avocat, il lui sera commis d'office un avocat spécialisé en droit de jeunesse (avocat des mineurs) (cf. amendement n° 61).

N° 72 DE MME NYSSSENS

(Amendement subsidiaire à l'amendement n° 71)

Art. 2

A. Au § 2, alinéa premier, proposé, remplacer les mots « qui lui est commis d'office par le bâtonnier du barreau ou par le bureau d'aide juridique, conformément à l'article 508/21 du Code judiciaire » **par les mots** « sauf lorsqu'il choisit un autre avocat ».

B. Insérer après l'alinéa premier, un nouvel alinéa, rédigé comme suit :

« Lorsqu'il n'a pas d'avocat, il lui en est commis un d'office par le bâtonnier du barreau ou par le bureau d'aide juridique, conformément à l'article 508/21 du Code judiciaire. »

Justification

Cet amendement assure le parallélisme avec le § 1er, à l'exception de la restriction que l'actuel § 1er fait quant au choix du mineur (pour rappel, l'actuel § 1er restreint la possibilité qu'a le mineur de choisir un avocat autre qu'un avocat des mineurs à la seule hypothèse où la nature du litige l'y oblige). Cet amendement doit être lu conjointement avec l'amendement n° 74 qui supprime cette restriction.

N° 73 DE MME NYSSSENS

Art. 2

Remplacer le § 2 proposé, par ce qui suit :

« Dans ce cas, le mineur, ses parents ou les personnes qui exercent l'autorité parentale, le ministère

openbaar ministerie, de rechter of de administratieve overheid ervoor dat die aanstelling onverwijld wordt gevraagd. »

Verantwoording

Dit amendement brengt het parallelisme tot stand met § 1 als geamendeerd door amendement nr. 64. Het bepaalt wie de aanstelling van een advocaat voor minderjarigen kan vragen wanneer de minderjarige geen advocaat heeft. Het openbaar ministerie en de rechter zijn de meest aangewezen personen om de stafhouder of het bureau voor juridische bijstand de ambtshalve toewijzing te vragen van een advocaat wanneer de minderjarige er geen heeft. Men mag echter de procedures niet vergeten waarbij het parket of een magistraat niet optreden (bijvoorbeeld schoolrecht, buitenlandse minderjarigen ...). In dat geval is het de bestuurlijke instantie die het verzoek kan formuleren. In elk geval belet niets dat ook de minderjarige een dergelijk verzoek indient. Deze aanvraag moet zonder vormvereisten kunnen geschieden, zoals dat nu het geval is. Thans hoeft ze niet schriftelijk te geschieden: ze kan ook mondeling. De huidige informele praktijk heeft geen enkel noemenswaardig probleem opgeleverd dat zou kunnen rechtvaardigen dat de minderjarige zijn verzoek schriftelijk moet formuleren. Overigens is het zo dat sommige minderjarigen niet eens kunnen schrijven. Daarom moet het vereiste van § 2, eerste lid (het verplicht schriftelijk verzoek), vervallen. Dit amendement moet samen gelezen worden met amendement nr. 69 (afschaffing van het verplicht schriftelijk verzoek) en amendement nr. 75 (de minderjarige ziet uitdrukkelijk af van bijstand).

Nr. 74 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2

In het tweede lid van de voorgestelde § 2, de woorden « gelet op de aard van het geschil » doen vervallen.

Verantwoording

Dit amendement strekt ertoe de vrije keuze van een advocaat te eerbiedigen en er tegelijkertijd ook voor te zorgen dat het bijstaan van de minderjarige door een gespecialiseerde advocaat (advocaat voor minderjarigen voorrang heeft).

Het is mogelijk dat de minderjarige een advocaat kiest die geen advocaat voor minderjarigen is om een reden die niets te maken heeft met de aard van het geschil. Waarom zou de wet hem dienaangaande beperkingen opleggen? Hoe wil de wet nagaan of de keuze van de minderjarige wel degelijk rekening houdt met de aard van het geschil? Indien de keuze daarmee geen verband houdt, zegt de wet dat die keuze kritisch bekeken moet worden. Hoe? Is dit wel realistisch? (cf. amendement nr. 62).

Nr. 75 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2

In het tweede lid van de voorgestelde § 2, de woorden « behalve als blijkt dat de minderjarige hiervan uitdrukkelijk heeft afgezien » doen vervallen en de voorgestelde § 2 aanvullen met het volgende lid:

« De minderjarige kan uitdrukkelijk afzien van de bijstand van een advocaat. De advocaat van de

public, le juge ou l'autorité administrative veillera à demander cette désignation sans délai. »

Justification

Cet amendement assure le parallélisme avec le § 1er tel qu'amendé par l'amendement n° 64. Il précise les personnes qui peuvent demander la désignation d'un avocat des mineurs lorsque le mineur n'a pas d'avocat. Le ministère public et le juge sont les mieux placés pour demander au bâtonnier ou au bureau d'aide juridique la commission d'office d'un avocat si le mineur n'en a pas. Il ne faut cependant pas oublier les procédures où le parquet ou un magistrat n'interviennent pas (par exemple droit scolaire, mineurs étrangers ...). Dans ce cas, il s'agit de l'instance administrative qui peut formuler la demande. Rien n'empêche aussi, en toute hypothèse, le mineur de formuler la même demande. Cette demande doit se faire sans formalisme, comme cela se fait actuellement. Une requête écrite n'est pas exigée actuellement. La demande peut être introduite oralement. L'absence de formalisme actuel n'a posé aucun problème particulier qui justifierait que l'on impose au mineur de recourir à l'écrit. Il ne faut d'ailleurs pas oublier que certains mineurs ne savent pas écrire. C'est pourquoi il convient de supprimer l'exigence de la requête écrite visée au § 2, alinéa premier. Cet amendement doit être lu conjointement avec l'amendement n° 69 (suppression de l'exigence d'une requête écrite) et l'amendement n° 75 (renonciation).

N° 74 DE MME NYSSSENS

Art. 2

Au § 2, alinéa 2 proposé, supprimer les mots « en raison de la nature du litige ».

Justification

Cet amendement vise à respecter le principe du libre choix de l'avocat, tout en accordant la priorité à l'assistance du mineur par un avocat spécialisé (avocat des mineurs).

Il se peut que le mineur fasse choix d'un avocat, qui n'est pas un avocat des mineurs, pour une raison autre que celle liée à la nature du litige. On ne voit pas pourquoi la loi lui imposerait des restrictions à cet égard et comment elle contrôlerait que le choix fait par le mineur l'est bien en raison de la nature du litige. Si ce choix n'a pas été fait en raison de la nature du litige, il faudrait, selon la loi, remettre en question ce choix. Comment? Est-ce réaliste? (cf. amendement n° 62).

N° 75 DE MME NYSSSENS

Art. 2

Au § 2, alinéa 2 proposé, supprimer les mots « sauf s'il s'avère que le mineur y a expressément renoncé » et compléter le § 2, alinéa 2 proposé, par un nouvel alinéa, rédigé comme suit:

« Le mineur peut renoncer expressément à l'assistance d'un avocat. L'avocat du mineur vérifie et

minderjarige controleert de weigering te worden bijgestaan door een raadsman en zendt deze door naar de bevoegde overheid. »

Verantwoording

Of men nu kiest voor de verplichte bijstand van een advocaat of voor de mogelijkheid om zich door een advocaat te laten bijstaan, wat telt is dat de minderjarige op een duidelijke manier kan afzien van die bijstand. Dat is het doel van het laatste lid van § 1 van artikel 2. Door te bepalen dat de minderjarige uitdrukkelijk van de bijstand moet afzien en dat zijn weigering gecontroleerd moet worden door een advocaat en doorgezonden moet worden naar de bevoegde overheid, waarborgt het laatste lid duidelijkheid.

Dit amendement strekt ertoe ervoor te zorgen dat de procedure gelijk loopt met die in het laatste lid van § 1.

Nr. 76 VAN MEVROUW NYSSSENS

(Subsidiair amendement op de amendementen nrs. 66 tot 75)

Art. 2

De voorgestelde § 2 vervangen als volgt :

« De bepalingen van § 1 zijn van toepassing ingeval een minderjarige tussenkomt of gehoord wordt in elke gerechtelijke of administratieve procedure die hem betreft of aanbelangt. »

Verantwoording

De principes in § 1 wanneer een minderjarige partij in het geding is, dienen ook te gelden in de gevallen waarin een minderjarige gehoord wordt of tussenkomt. Dit amendement strekt ertoe te waarborgen dat de procedures gelijklopen.

Nr. 77 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2

De voorgestelde § 3 vervangen als volgt :

« § 3. De minderjarige kan zich burgerlijke partij stellen indien hij het slachtoffer is van een misdrijf gepleegd door zijn ouders of door de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen of door een derde als zijn ouders of de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen, in gebreke blijven voor de rechten van het kind op te komen.

Indien de rechter die kennisneemt van deze burgerlijke partijstelling na het horen van de minderjarige, oordeelt dat deze geen klare kijk heeft op de kwestie waarop de vordering slaat, kan hij aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg verzoeken een ad hoc-voogd aan te stellen. De zaak wordt verdaagd in afwachting van deze aanstelling. De ad hoc-voogd kan een beroep doen op een advocaat die niet de raadsman van de minderjarige mag zijn.

transmet aux autorités compétentes le refus du mineur d'être assisté d'un conseil. »

Justification

Que l'on opte pour l'assistance obligatoire par un avocat ou pour la possibilité d'assistance par un avocat, il importe que la renonciation du mineur à cette assistance soit claire. C'est le but du dernier alinéa du § 1er de l'article 2. Cet alinéa, qui précise que la renonciation du mineur doit être expresse, vérifiée par un avocat et transmise aux autorités compétentes, vise à donner cette garantie.

Cet amendement vise à assurer le parallélisme de procédure avec le § 1er, dernier alinéa.

N° 76 DE MME NYSSSENS

(Amendement subsidiaire aux amendements n°s 66 à 75)

Art. 2

Remplacer le § 2 proposé, par ce qui suit :

« Les dispositions du § 1er sont d'application en cas d'intervention ou d'audition du mineur dans toute procédure judiciaire ou administrative le concernant ou touchant à son intérêt. »

Justification

Les principes posés au § 1er dans le cas où le mineur est partie à la cause doivent être maintenus dans les hypothèses d'audition ou d'intervention du mineur. Cet amendement vise à assurer ce parallélisme.

N° 77 DE MME NYSSSENS

Art. 2

Remplacer le § 3 proposé, par ce qui suit :

« § 3. Le mineur peut se constituer partie civile s'il est victime d'une infraction commise par ses parents ou par les personnes exerçant l'autorité parentale, ou par un tiers si ses parents ou les personnes exerçant l'autorité parentale négligent de faire valoir ses droits.

Si le juge qui reçoit cette constitution de partie civile considère, après l'audition du mineur, que celui-ci n'a pas le discernement nécessaire sur la question qui fait l'objet de l'action, il peut demander la désignation d'un tuteur ad hoc au président du tribunal de première instance. L'affaire est remise dans l'attente de cette désignation. Le tuteur ad hoc peut faire appel à un avocat qui ne pourra pas être le conseil du mineur.

Stelt de minderjarige zich geen burgerlijke partij wegens zijn leeftijd of wegens enige andere reden, dan kan elke belanghebbende of de procureur des Konings de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg verzoeken een ad hoc-voogd aan te stellen, die in plaats van de wettelijke vertegenwoordigers moet beslissen of met de mening van het kind al dan niet rekening moet worden gehouden. »

Verantwoording

De voorgestelde § 3 is reeds een belangrijke vooruitgang ten opzichte van de oorspronkelijke tekst, aangezien hij de advocaat van de minderjarige niet aanstelt tot *ad hoc*-voogd. Die oplossing zou geen samenhang vertonen met en haaks staan op § 4, die bepaalt dat de advocaat van de minderjarige de vertolker is van diens mening. Is de advocaat de vertolker van de mening van de minderjarige, dan kan hij immers niet terzelfder tijd de wettelijke vertegenwoordigers vervangen bij het beoordelen van het belang van het kind. Hij zou snel geprangd zitten tussen «wat het kind wil» en «wat zou moeten worden gedaan in het belang van het kind». Dat laatste beantwoordt niet steeds aan de wensen van de minderjarige. Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen de *ad hoc*-voogd en de raadsman van de minderjarige: de *ad hoc*-voogd oefent de rechten uit die verbonden zijn aan het ouderlijk gezag in het belang van het kind, terwijl de advocaat, raadsman van de minderjarige, tot taak heeft de mening van de minderjarige te vertolken (*cf.* § 4).

Alvorens een beroep te doen op een *ad hoc*-voogd is het evenwel raadzaam te blijven voorzien in de mogelijkheid van een burgerlijkepartijstelling door de minderjarige indien hij over voldoende onderscheidingsvermogen beschikt.

Dit amendement stelt dus een regeling voor vergelijkbaar met die waarin artikel 37 (nieuw) van het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991 inzake hulpverlening aan de jeugd voorziet.

Met deze regeling kan elk kind zich burgerlijke partij stellen. Oordeelt de rechter dat het kind niet over het vereiste onderscheidingsvermogen beschikt, dan kan hij aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg vragen een *ad hoc*-voogd aan te stellen.

De rechter kan het gebrek aan onderscheidingsvermogen pas vaststellen na het kind gehoord te hebben. De rechter die kennis neemt van de burgerlijkepartijstelling moet dat nagaan. Het kan dus de onderzoeksrechter zijn, een onderzoeksgerecht of de feitenrechter. De vordering wordt opgeschort zolang de *ad hoc*-voogd niet is aangesteld. De *ad hoc*-voogd kan een beroep doen op de hulp van een advocaat. Die laatste mag evenwel niet de raadsman van de minderjarige zijn. Is dat wel zo, dan duikt opnieuw het probleem op dat men precies wilde voorkomen.

Stelt de minderjarige zich geen burgerlijke partij ofwel wegens zijn leeftijd of wegens gebrek aan onderscheidingsvermogen ofwel omdat hij daartoe vrijwillig heeft beslist, dan moet niettemin elke belanghebbende en indien nodig de procureur des Konings de mogelijkheid hebben aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te vragen een *ad hoc*-voogd aan te stellen. Deze laatste moet in de plaats van de wettelijke vertegenwoordigers beslissen of met de mening van het kind al dan niet rekening moet worden gehouden.

Si en raison de son âge ou pour toute autre raison, le mineur ne s'est pas constitué partie civile, tout intéressé ou le procureur du Roi peut demander au président du tribunal de première instance de désigner un tuteur ad hoc qui décidera en lieu et place des représentants légaux s'il faut passer outre l'opinion de l'enfant. »

Justification

Le § 3 proposé constitue déjà une avancée positive par rapport au texte d'origine puisqu'il n'envisage plus de désigner l'avocat du mineur comme tuteur *ad hoc*. Cette solution aurait été incohérente et contradictoire avec le § 4 qui précise que l'avocat du mineur exprime ses opinions. En effet, s'il doit exprimer l'opinion du mineur, l'avocat ne peut pas, dans le même temps, remplacer les représentants légaux dans l'appréciation de l'intérêt de l'enfant. Il pourrait rapidement se retrouver «coïncé» entre «ce que veut l'enfant» et «ce qui devrait être fait dans l'intérêt de l'enfant» qui ne correspond pas toujours aux souhaits de ce dernier. Les deux figures que sont le tuteur *ad hoc* et le conseil du mineur doivent être distinguées: le tuteur *ad hoc* exerce les droits de l'autorité parentale dans l'intérêt de l'enfant alors que l'avocat, conseil du mineur, a pour fonction d'exprimer l'opinion du mineur comme il est dit au § 4.

Toutefois, il convient, avant de recourir à l'institution du tuteur *ad hoc*, de préserver la possibilité qu'aurait le mineur de se constituer lui-même partie civile s'il dispose du discernement suffisant.

Le présent amendement propose donc de recourir à un système comparable à celui retenu dans l'article 37 nouveau du décret de la Communauté française du 4 mars 1991 relatif à l'aide à la jeunesse.

Ce système permet à tout enfant de se constituer partie civile. Dans la mesure où il considère que l'enfant n'a pas le discernement, le juge peut demander la désignation d'un tuteur *ad hoc* au président du tribunal de première instance.

Le juge ne peut constater l'absence de discernement qu'après avoir lui-même entendu l'enfant. C'est le juge qui reçoit la constitution de partie civile qui doit effectuer cet examen. Il peut donc s'agir du juge d'instruction, des juridictions d'instruction ou du juge du fond. L'action est suspendue tant que le tuteur *ad hoc* n'a pas été désigné. Éventuellement, le tuteur *ad hoc* peut faire appel à l'aide d'un avocat. Ce dernier ne peut cependant pas être le conseil du mineur. À défaut, on en reviendrait au problème que l'on veut éviter.

Si le mineur ne se constitue pas partie civile, soit en raison de son âge ou de son incapacité à comprendre, soit par décision volontaire, il faut néanmoins permettre à tout intéressé et, au besoin, au procureur du Roi, de demander au président du tribunal de première instance de désigner un tuteur *ad hoc*. Ce dernier décidera, en lieu et place des représentants légaux, s'il faut passer outre l'opinion de l'enfant.

Nr. 78 VAN MEVROUW NYSSSENS

(Subsidiair amendement op amendement nr. 77)

Art. 2

In de voorgestelde § 3, de woorden «De rechter kan», vervangen door de woorden «Op verzoek van de rechter bij wie de zaak aanhangig is, of op eenzijdig verzoek van het openbaar ministerie, de minderjarige of diens advocaat of elke belanghebbende kan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg».

Verantwoording

Dit amendement regelt niet de burgerlijkepartijstelling door de minderjarige zelf. Het voorziet alleen in de procedure die gevolgd moet worden wanneer een *ad hoc*-voogd wordt aangesteld die gemachtigd is zich burgerlijke partij te stellen voor de minderjarige: de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg stelt de *ad hoc*-voogd aan op verzoek van de geadieerde rechter of op eenzijdig verzoek van het openbaar ministerie, de minderjarige zelf of diens advocaat, of enige andere belanghebbende.

Nr. 79 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2

Paragraaf 4 aanvullen met een nieuw lid, luidende:

«De advocaat die een minderjarige bijstaat of vertegenwoordigt, mag geen andere partij in het geding bijstaan of vertegenwoordigen.»

Verantwoording

Dit artikel biedt een bijkomende concrete waarborg met betrekking tot de onafhankelijkheid van de advocaat van de minderjarige. Die mag overeenkomstig het huidige artikel 54bis van de wet van 8 april 1965 niet terzelfder tijd de ouders of een andere partij in het geding verdedigen.

Nr. 80 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2

In dit artikel het woord «jeugdadvocaat» telkens vervangen door de woorden «advocaat voor minderjarigen».

Verantwoording

Zie amendement nr. 59.

Nr. 81 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2

Dit artikel aanvullen met een § 5, luidende:

«§ 5. In alle gedingen waarin de meerderjarige wordt bijgestaan door een advocaat, ziet de stafhou-

N° 78 DE MME NYSSSENS

(Amendement subsidiaire à l'amendement n° 77)

Art. 2

Au § 3 proposé, remplacer les mots «Le juge», par les mots «À la demande du juge saisi ou sur requête unilatérale du ministère public, du mineur ou de son avocat ou de toute personne intéressée, le président du tribunal de première instance».

Justification

Cet amendement ne règle pas la question de la constitution de partie civile par le mineur lui-même. Il précise seulement la procédure à suivre en cas de désignation d'un tuteur *ad hoc* habilité à se constituer partie civile pour le mineur: c'est le président du tribunal de première instance qui désigne le tuteur *ad hoc*, à la demande du juge saisi ou sur requête unilatérale du ministère public, du mineur lui-même ou de son avocat, ou de toute personne intéressée.

N° 79 DE MME NYSSSENS

Art. 2

Compléter le § 4 par un nouvel alinéa, rédigé comme suit:

«L'avocat qui assiste ou représente un mineur ne peut assister ou représenter une autre partie à la procédure.»

Justification

Cet article apporte une garantie concrète supplémentaire en ce qui concerne l'indépendance de l'avocat du mineur. Celui-ci ne peut défendre en même temps les parents ou une autre partie au procès, conformément à ce que prévoit l'actuel article 54bis de la loi du 8 avril 1965.

N° 80 DE MME NYSSSENS

Art. 2

Remplacer dans tout cet article le mot «jeunes» par le mot «mineurs».

Justification

Voir sous amendement n° 59.

N° 81 DE MME NYSSSENS

Art. 2

Compléter cet article par un § 5 nouveau, rédigé comme suit:

«§ 5. Dans toutes les procédures où le mineur est assisté d'un avocat, le bâtonnier ou le bureau d'aide

der of het bureau voor juridische bijstand erop toe, indien er tegenstrijdige belangen zijn, dat de betrokkene verdedigd wordt door een andere advocaat dan degene op wie zijn vader en moeder, voogd of personen die hem onder hun bewaring hebben of die bekleed zijn met de vorderingsrecht, een beroep gedaan zouden hebben. »

Verantwoording

Er moet worden toegezien op de onafhankelijkheid van de ambtshalve aangestelde advocaat tegenover andere partijen in het geding of tegenover derden. Het beginsel van de onafhankelijkheid van de advocaat is opgenomen in § 4. Dit amendement is de concrete invulling van dit principe: men moet bijvoorbeeld voorkomen dat de raadsman van de minderjarige een advocaat is die betaald wordt door de ouders of door één van de ouders van de minderjarige. De hier opgelegde verplichting neemt de derde paragraaf van artikel 54*bis*, van de wet van 8 april 1965 over (amendement vroeger ingediend onder nr. 48).

Nr. 82 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 2*bis***Een artikel 2*bis* (nieuw) invoegen, luidende :**

« *Artikel 2*bis**

De minderjarigen hebben recht op volledige en aangepaste informatie over de rechten die hun in de artikelen 1 en 2 worden toegekend.

De Koning bepaalt de concrete maatregelen om die informatie ter kennis te brengen van de minderjarigen.

De kosten verbonden aan het verstrekken van die informatie, komen ten laste van de Staat ».

Verantwoording

Het vorderingsrecht, het recht op tussenkomst en het recht om gehoord te worden impliceren een initiatief van de minderjarige. Er rijst aldus zowel een probleem in verband met de rechtstoegang als in verband met de toegang tot de rechtsbedeling.

De verplichte bijstand door een advocaat biedt alleen een oplossing voor het probleem van de toegang tot de rechtsbedeling.

Men moet echter eerst oplossingen vinden voor het probleem van de rechtstoegang. Dat betekent onder meer dat de minderjarigen moeten worden geïnformeerd over hun vorderingsrecht, hun recht om tussen te komen of hun recht om gehoord te worden in de verschillende procedures. Zij moeten ook geïnformeerd worden over hun recht om een advocaat te raadplegen die hun concrete uitleg kan geven over hun verschillende rechten. Thans bestaat die voorlichting helemaal niet.

Dat is de conclusie van de werkgroep *Formation en droit de la Jeunesse* van de UCL, die onder het beschermheerschap van Meester Moureau de verschillende mogelijkheden heeft onderzocht om dit probleem het hoofd te bieden. De werkgroep wijst erop dat de school een van de bevoorrechte plaatsen blijkt te zijn om de minderjarigen in het algemeen te informeren.

juridique veille lorsqu'il y a contradiction d'intérêts, à ce que l'intéressé soit assisté par un avocat autre que celui auquel auraient fait appel ses père, mère, tuteur ou les personnes qui en ont la garde ou qui sont investies d'un droit d'action ».

Justification

Il faut veiller à l'indépendance de l'avocat commis d'office par rapport à d'autres parties au procès ou à des tiers. Le principe de l'indépendance de l'avocat est posé au § 4. Le présent amendement constitue la concrétisation de ce principe : il faut par exemple éviter que le conseil du mineur soit un avocat payé par les parents ou l'un des parents du mineur. L'obligation énoncée par le présent amendement reprend le corps du troisième paragraphe de l'article 54*bis*, de la loi du 8 avril 1965. (Amendement antérieurement déposé sous le n° 48).

N° 82 DE MME NYSSSENS

Art. 2*bis***Insérer un article 2*bis* nouveau, rédigé come suit :**

« *Article 2*bis**

Les mineurs ont le droit de recevoir une information complète et adaptée sur les droits qui leur sont reconnus aux articles 1 et 2.

Le Roi fixe les mesures concrètes par lesquelles cette information est apportée aux mineurs.

Le coût de cette information est à charge de l'État. »

Justification

Différentes hypothèses d'action, d'intervention et d'audition impliquent une initiative du mineur. Il se pose, ainsi, à la fois un problème d'accès au droit et d'accès à la justice.

L'assistance obligatoire d'un avocat peut seulement apporter une réponse au problème d'accès à la justice.

Cependant, auparavant, il faut trouver des solutions par rapport au problème d'accès au droit. Cela signifie notamment que les mineurs doivent être informés de leur droit d'agir, d'intervenir ou de solliciter une audition dans les diverses procédures. Ils doivent également être informés de leur droit de consulter un avocat qui peut concrètement les éclairer sur leurs différents droits. Actuellement, cette information fait cruellement défaut.

C'est à ces conclusions qu'est arrivé le groupe de travail *Formation en droit de la Jeunesse* de l'UCL, lequel a longuement réfléchi, sous l'égide de Maître Moreau, sur les diverses possibilités qui pourraient être mises en œuvre pour répondre à ce problème. Ce groupe souligne que l'école apparaît être un des lieux privilégiés pour fournir de manière générale l'information au mineur :

De volgende concrete oplossing werd aangereikt :

— Voorlichting op school;

— De aanwijzing in elke school van een contactpersoon die als dusdanig aan de leerlingen wordt voorgesteld; die persoon heeft een aangepaste opleiding genoten om te kunnen antwoorden op de vragen die minderjarigen in verband met Justitie hebben in hun leefsituatie. Die persoon zou onder meer een bevoorrecht contact moeten hebben met de balie-autoriteiten, zodat hij snel de aanwijzing van een advocaat kan verkrijgen.

Nr. 83 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 3

In het eerste lid en in het voorgestelde 1° het woord «jeugdadvocaat» vervangen door de woorden «advocaat voor minderjarigen» en het woord «jongeren» vervangen door het woord «minderjarigen».

Verantwoording

Zie amendement nr. 59.

Nr. 84 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 3

Het eerste lid van dit artikel vervangen als volgt :

«Om als advocaat voor minderjarigen te kunnen optreden moet de advocaat het bewijs leveren van een voorafgaande opleiding inzake :

1° het recht inzake jeugdbescherming en jeugdhulpverlening;

2° de procedures in andere rechtsgebieden die op minderjarigen betrekking kunnen hebben;

3° het internationaal recht dat van toepassing is op minderjarigen;

4° de specifieke professionele gedragsregels voor situaties met minderjarigen;

5° de voorzieningen op het vlak van instellingen voor jeugdbescherming en jeugdhulpverlening.

Hij moet bovendien het bewijs leveren van :

1° een stage van zes maanden bij een lid van de jeugdpermanentie die het bewijs kan leveren van twee jaar dienst bij de jeugdpermanentie;

2° een permanente opleiding in de materies van de voorafgaande vorming en een kennismaking met andere vakgebieden die kinderen en jongeren tot voorwerp hebben;

À titre de solution concrète, ont été évoqués :

— Une information dans le cadre de l'enseignement proprement dit.

— La désignation au sein de chaque établissement scolaire d'une personne de référence, présentée comme telle aux élèves, ayant suivi une formation adaptée en vue de répondre aux questions que les mineurs se posent à propos de la justice dans les situations qu'ils vivent. Cette personne devrait notamment avoir un contact privilégié avec les autorités du barreau de manière à pouvoir obtenir rapidement la désignation d'un avocat.

N° 83 DE MME NYSSSENS

Art. 3

À l'alinéa premier et au 1° proposé remplacer le mot «jeunes» par le mot «mineurs».

Justification

Voir amendement n° 59.

N° 84 DE MME NYSSSENS

Art. 3

Remplacer l'article 3, alinéa premier, proposé, par ce qui suit :

«Pour pouvoir agir en qualité d'avocat des mineurs, l'avocat doit justifier d'une formation préalable portant sur les matières suivantes :

1° le droit de l'aide et de la protection de la jeunesse;

2° les procédures dans les autres domaines du droit qui peuvent concerner les mineurs;

3° le droit international applicable aux mineurs;

4° les règles déontologiques de la profession spécifiques aux situations relatives aux mineurs;

5° le dispositif des institutions d'aide et de protection de la jeunesse.

Il doit également justifier :

1° d'un stage, d'une durée de six mois auprès d'un membre de la permanence jeunesse qui justifie d'une ancienneté de deux ans au sein de la permanence;

2° d'une formation permanente dans les matières faisant l'objet de la formation préalable et d'une ouverture aux autres disciplines qui abordent la question de l'enfance et de la jeunesse;

3° deelname aan een door de jeugdpermanentie georganiseerd individueel of groepstoezicht.

Verantwoording

Dit amendement wil de opsomming in het eerste lid van artikel 3 vervolledigen en vereenvoudigen.

De opleiding van advocaten voor minderjarigen bestaat uit drie onderdelen:

1. Een voorafgaande opleiding (die overeenkomt met ons 1°).
2. Een permanente opleiding (in de rechtsgebieden bedoeld in 1° met inbegrip van een kennismaking met pedagogie, psychologie en sociologie bedoeld in 3°).
3. Een stage met toezicht (dat is nieuw).

De werkgroep «Formation en droit de la Jeunesse» van de UCL stelt voor de inhoud van deze onderdelen als volgt te bepalen:

Eerste onderdeel: de te verwerven kennis alvorens als advocaat voor minderjarigen te kunnen optreden.

Om als «advocaat voor minderjarigen» erkend te worden, moet de advocaat eerst een lessenspakket volgen dat zeker de volgende materies behandelt:

- het recht inzake jeugdbescherming en jeugdhulpverlening;
- de procedures in andere materies die op minderjarigen betrekking kunnen hebben, zoals: het gerechtelijk verhoor van minderjarigen, de rechtsvordering van minderjarigen, de maatschappelijke hulpverlening, de niet-begeleide buitenlandse minderjarigen, enz.;
- het internationaal recht dat van toepassing is op minderjarigen (meer synthetische formulering dan die van het huidige 1°, die verwijst naar het Verdrag inzake de rechten van het kind en andere internationale verdragen en aanbevelingen die op jongeren betrekking hebben);
- de specifieke professionele gedragsregels voor minderjarigen (bijvoorbeeld de betrekkingen met jeugdrechters, de vraag of men al dan niet de verblijfplaats van de minderjarige mag betreden voor een gesprek, de kwestie van de erelonen, enz.);
- een voorstelling van de voorzieningen op het vlak van instellingen voor jeugdbescherming en jeugdhulpverlening.

Deze verschillende onderdelen van de opleiding houden rechtstreeks verband met de taak van de advocaat, die zich beroepshalve bezighoudt met recht en verdediging. Daarom moeten zij beschouwd worden als een noodzakelijke voorkennis vooraleer een advocaat als specialist in jeugdzaken kan optreden.

Tweede onderdeel: permanente opleiding

Aansluitend bij het reglement van de balie dat een permanente opleiding oplegt, moeten de advocaten voor minderjarigen zich op de hoogte blijven houden van de voornoemde materies, en er in het bijzonder de huidige stand van zaken en de evolutie van kennen.

Ook in het kader van de permanente opleiding kan de advocaat kennis nemen van de andere vakgebieden die handelen over kinderen en jongeren, en van de praktijk van andere specialisten in die sector (pedagogie, sociologie, psychologie). Permanente opleiding houdt in dat de jeugdadvocaat de algemene samenhang tussen de verschillende interventies probeert in te zien.

3° de la participation à une supervision individuelle ou à la supervision de groupe organisée par la permanence jeunesse.

Justification

Cet amendement vise à compléter tout en simplifiant l'énumération visée au premier alinéa de l'article 3.

La formation de l'avocat des mineurs devrait comprendre trois volets:

1. Une formation préalable (qui correspond à notre 1°).
2. Une formation permanente (dans les domaines du droit visés au 1° et qui comprendrait une ouverture aux matières de pédagogie, psychologie et sociologie visée au 3°).
3. Un stage avec supervision (ce qui est neuf).

Le groupe de travail Formation en droit de la Jeunesse de l'UCL suggère de définir le contenu de ces trois volets de la manière suivante:

Premier volet: les acquis préalables avant d'intervenir comme avocat du mineur.

Pour être reconnu «avocat des mineurs», l'avocat devrait préalablement suivre un module de formation qui devrait nécessairement aborder les matières suivantes:

- le droit de l'aide et de la protection de la jeunesse;
- les procédures des autres matières qui peuvent concerner des mineurs, telles que notamment: l'audition des mineurs en justice, le droit d'action des mineurs en justice, le droit de l'aide sociale, les mineurs étrangers non accompagnés, etc.;
- le droit international applicable aux mineurs (formulation plus synthétique que celle visée à l'actuel 1° qui renvoie à la Convention relative aux droits de l'enfant et aux autres conventions et recommandations internationales ayant trait aux jeunes);
- les règles de déontologie de la profession spécifiques aux mineurs (par exemple, les relations avec les magistrats de la jeunesse, la question de savoir si l'on peut se rendre sur le lieu de vie du mineur pour une consultation, la question des honoraires, etc.);
- une présentation du dispositif des institutions d'aide et de protection de la jeunesse.

Ces différents aspects de formation sont directement en rapport avec la mission de l'avocat qui est un professionnel du droit et de la défense. C'est à ce titre qu'ils doivent être considérés comme des préalables nécessaires avant toute intervention en qualité d'avocat spécialisé en matière de jeunesse.

Deuxième volet: la formation permanente

Dans le prolongement du règlement du barreau qui impose une formation permanente, il s'impose aux avocats spécialisés en matière de jeunesse de continuer à se former dans les matières relevées ci-dessus et, notamment, d'en connaître l'actualité et l'évolution.

Par ailleurs, c'est également dans le cadre de la formation permanente que l'avocat peut s'ouvrir aux autres disciplines qui abordent la question de l'enfance et de la jeunesse ainsi qu'aux pratiques des autres acteurs du secteur (pédagogie, sociologie, psychologie). Dans le cadre de la formation permanente, l'avocat spécialisé en matière de jeunesse doit chercher à comprendre la dynamique qui préside aux interventions dans leur globalité.

Dat betekent ook dat de advocaat voor minderjarigen een opleiding kan volgen inzake communicatietechnieken met kinderen.

Men kan moeilijk vragen dat alle advocaten voor minderjarigen, alvorens als dusdanig op te treden, een opleiding volgen in alle vakgebieden betreffende de jeugd. Dit soort opleiding verschilt immers sterk van de opleiding die voor de inschrijving bij de balie vereist is. Meestal zal de advocaat die niet genoten hebben tijdens zijn universitaire studie. Wel kan van de advocaat geëist worden dat hij zich geleidelijk op de hoogte stelt van wat zijn vakgebied raakt.

Derde onderdeel: stage en toezicht.

De verdediging van jongeren is iets wat vooral in de praktijk geleerd wordt. In die zin is het nuttig aan de kandidaat-advocaat voor minderjarigen een stage op te leggen bij een advocaat die reeds minstens twee jaar een erkend advocaat voor minderjarigen is. Deze stage moet onder andere de verplichting inhouden om de ervaren advocaat te vergezellen bij de zittingen en hem bij te staan voor de behandeling van dossiers onder zijn toezicht. Een dergelijke stage kan zes maanden duren.

Dergelijke stages werden reeds georganiseerd door verschillende balies. De advocaten die de stages gevolgd hebben, bleken over het algemeen tevreden met deze ervaring en de aldus opgedane kennis.

Bovendien behoren de advocaten, zoals de magistraten, tot de weinigen die in de sector van de personenbescherming en -hulpverlening geen gebruik maken van toezichttechnieken.

Het toezicht biedt nochtans goede waarborgen inzake kwaliteit van de dienstverlening, aangezien het beroepsmensen aanzet tot afstand nemen, tot het vermijden van vooroordelen, tot respect voor de persoon van hen die het voorwerp zijn van het optreden, enz.

Ter herinnering: het toezicht houdt in dat situaties die de interveniënt voorgelegd worden, met een externe persoon uit het beroep geëvalueerd worden. Het toezicht kan individueel gebeuren. Het kan echter ook plaatsvinden voor een groep beroepsmensen.

In een sector die zo complex is als de jeugdbescherming en jeugdhulpverlening, is het nodig, met betrekking tot de opleiding, dat elke jeugdpermanentie een groepstoezicht kan organiseren die gefinancierd wordt door het ministerie van Justitie.

De erkende advocaten voor minderjarigen moeten aan dit groepstoezicht deelnemen. Dat kan vervangen worden door een individueel toezicht.

Deze permanente basisopleiding wordt in de afdeling jeugd van de balie van Brussel reeds 10 jaar gegeven (basismodule: 4 uur, te verhogen tot 2 x 4 uur + continue opleiding: 20 uur). Toezicht en onderling toezicht zijn nog niet ingeburgerd bij de advocaten, maar het systeem heeft elders wel zijn nut bewezen.

Nr. 85 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 3

In het tweede lid van dit artikel, de woorden «De Belgische Nationale Orde van advocaten» vervangen door de woorden «La Conférence des barreaux francophones et germanophone en de Vereniging van Vlaamse balies».

C'est également dans le cadre de la formation permanente que l'avocat des mineurs peut se former aux techniques de communication avec l'enfant.

Il paraît difficile d'exiger de l'ensemble des avocats spécialisés en jeunesse une formation dans les différentes disciplines qui traitent de la jeunesse qui soit préalable à leur intervention. En effet, cette formation est d'un type tout à fait différent de celle qui est exigée pour s'inscrire au barreau. Généralement, l'avocat ne l'a pas reçue dans le cadre de sa formation universitaire. Par contre, il apparaît opportun d'exiger progressivement de l'avocat une telle ouverture dans un domaine qu'il se propose de pratiquer régulièrement.

Troisième volet: le stage et la supervision.

La défense des jeunes s'apprend notamment par la pratique. En ce sens, il est utile d'imposer à l'avocat qui se propose de se spécialiser en matière de jeunesse l'obligation d'accomplir un stage auprès d'un avocat qui s'est vu reconnaître le titre d'«avocat des mineurs» depuis au moins deux ans. Ce stage doit notamment comprendre l'obligation d'accompagner l'avocat plus expérimenté à des audiences et le traitement de dossiers sous sa supervision. La durée de ce stage peut être fixée à six mois.

L'organisation de tels stages a déjà été pratiquée par différents barreaux. Les avocats qui ont été soumis à ce stage s'avèrent globalement satisfaits de cette expérience et des acquis qu'il procure.

Par ailleurs, les avocats, tout comme d'ailleurs les magistrats, sont parmi les seuls, dans le secteur de l'aide et de la protection des personnes, à ne pas recourir aux techniques de supervision.

La supervision est pourtant une garantie de qualité de service dans la mesure où elle amène les professionnels à prendre du recul, à tenter d'éviter les préjugés, à respecter la qualité de sujet des personnes qui font l'objet de l'intervention, etc.

Pour rappel, la supervision consiste à évaluer avec un professionnel extérieur des situations qui sont soumises à l'intervenant. La supervision peut être individuelle. Elle peut cependant également être pratiquée à l'égard d'un groupe de professionnels.

Dans un secteur aussi complexe que l'aide et la protection de la jeunesse, il apparaît nécessaire, en terme de formation, que chaque permanence jeunesse puisse organiser une supervision de groupe qui soit financée par le ministère de la Justice.

Les avocats portant le titre d'«avocat des mineurs» doivent participer à cette supervision individuelle.

Cette formation de base continue est pratiquée dans la colonne jeunesse de Bruxelles depuis 10 ans. (Module de base: 4 heures qui devrait passer à 2 x 4 heures + formation continue: 20 heures). La supervision ou l'inter-vision ne sont pas encore entrées dans les mœurs des avocats de la colonne mais le processus a fait ses preuves ailleurs.

N° 85 DE MME NYSSSENS

Art. 3

À l'alinéa 2 proposé, remplacer les mots «L'Ordre national des avocats de Belgique détermine» par les mots «L'Ordre des barreaux francophones et germanophone et l'Ordre des barreaux néerlandophones déterminent».

Verantwoording

Technisch amendement. Dit stemt overeen met de nieuwe terminologie die wordt gebruikt sinds de goedkeuring van de wet tot wijziging, met betrekking tot de structuren van de balie, van titel III van het IIe deel, boek III, van het Gerechtelijk Wetboek.

Nr. 86 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 3

In het tweede lid van dit artikel, de woorden « stelt vast op welke wijze dit bewijs moet geleverd worden » vervangen door de woorden « stellen in een reglement de precieze inhoud van de in het eerste lid bedoelde vorming vast, controleren de stageprestaties en accrediteren de permanente opleiding ».

Verantwoording

Het gaat om technische verduidelijkingen. Het voorgestelde tweede lid is immers niet meer duidelijk gezien de wijzigingen die in het eerste lid zijn aangebracht.

Het reglement van de Orden moet betrekking hebben op de in het vorige lid bedoelde vorming, de controle van de stageprestaties en de accreditatie van de permanente opleiding. Dit amendement moet samen worden gelezen met amendement nr. 84 (dat stageprestaties oplegt).

Nr. 87 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 3

Het tweede lid van dit artikel aanvullen met een nieuw lid, luidende :

« Elke balie organiseert het toezicht op de jeugdpermanenties. De kosten van dit toezicht komen ten laste van het Rijk. »

Verantwoording

Gesteld dat amendement nr. 84 wordt aangenomen, moet worden verduidelijkt hoe het toezicht wordt georganiseerd en wie het betaalt.

Nr. 88 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 4

In het eerste lid van dit artikel, het woord « jeugdadvocatenpermanentie » vervangen door de woorden « permanentie van advocaten voor minderjarigen ».

Verantwoording

Zie amendement nr. 59.

Justification

Amendement technique. Cela correspond à la nouvelle terminologie utilisée depuis l'adoption de la loi modifiant le titre III de la IIe partie, livre III, du Code judiciaire en ce qui concerne les structures du barreau.

N° 86 DE MME NYSSSENS

Art. 3

À l'alinéa 2 proposé, remplacer les mots « la manière dont cette preuve doit être apportée » par les mots « , par un règlement, le contenu précis de la formation visée à l'alinéa premier, contrôlent les prestations de stage et accréditent la formation permanente ».

Justification

Il s'agit de précisions de nature technique. En effet, l'alinéa 2 tel que proposé n'est plus très clair compte tenu des modifications qui ont été adoptées relatives au premier alinéa.

Le règlement des ordres devra porter tant sur la formation visée à l'alinéa précédent que sur le contrôle des prestations de stage et l'accréditation de la formation permanente. Cet amendement doit aussi se lire conjointement avec l'amendement n° 84 (qui impose des prestations de stage).

N° 87 DE MME NYSSSENS

Art. 3

Compléter l'alinéa 2 proposé, par un nouvel alinéa, rédigé comme suit :

« La supervision des permanences jeunesse est organisée par chaque barreau. Le coût de ces supervisions est supporté par l'État. »

Justification

Si l'amendement n° 84 est adopté, il convient de préciser comment est organisée la supervision et qui prend en charge le coût de cette supervision.

N° 88 DE MME NYSSSENS

Art. 4

À l'alinéa premier proposé, remplacer le mot « jeunes » par le mot « mineurs ».

Justification

Voir sous amendement n° 59.

Nr. 89 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 4

Na het voorgestelde eerste lid, een nieuw lid invoegen, luidende :

« Om deel uit te maken van de jeugdpermanentie van zijn balie, moet een advocaat voldoen aan de voorwaarden bedoeld in artikel 3 ».

Verantwoording

De jeugdpermanentie kan alleen bestaan uit «advocaten voor minderjarigen», met andere woorden advocaten die voldoen aan de voorwaarden van artikel 3.

Nr. 90 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 5

In het eerste lid van dit artikel, het woord «jeugdadvocaat» vervangen door de woorden «advocaten voor minderjarigen».

Verantwoording

Zie amendement nr. 59.

Nr. 91 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 5

Na het voorgestelde eerste lid van dit artikel een nieuw lid invoegen, luidende :

« De Koning stelt een bijzondere nomenclatuur vast voor het optreden uit naam van minderjarigen ».

Verantwoording

Wat betreft de juridische bijstand aan minderjarigen, moet er een bijzondere nomenclatuur komen voor het optreden uit naam van jongeren.

De geldende nomenclatuur is hieraan niet aangepast. Een advocaat kan immers moeilijk alleen van de vergoedingen voor de juridische bijstand leven. Welnu, als hij gespecialiseerd is in de verdediging van minderjarigen zullen zijn klanten altijd onbemiddeld zijn, aangezien minderjarigen per definitie niet over een inkomen beschikken. Om advocaten daadwerkelijk in staat te stellen zich voltijds aan dit soort verdediging te wijden, moeten de omstandigheden daartoe geschapen worden. Tegenwoordig zijn de kosten voor de verdediging van jongeren vergelijkbaar met de kosten die een advocaat moet doen voor de verdediging van volwassenen. De advocaat voor minderjarigen moet over de nodige infrastructuur kunnen beschikken om een dergelijke dienst te verlenen. Ook met het oog op een goede kwaliteit en specialisering, moet de advocaat voor zijn dienstverlening niet louter vergoed worden, maar moet hij er ook van kunnen leven en niet, zoals nu, zich verplicht voelen de verdediging van jongeren als een bijbaan te beschouwen naast een beter betaalde specialiteit.

N° 89 DE MME NYSSSENS

Art. 4

Insérer après le premier alinéa proposé, un nouvel alinéa, rédigé comme suit :

« Pour être membre de la permanence jeunesse de son barreau, un avocat doit satisfaire aux conditions visées à l'article 3 ».

Justification

La permanence jeunesse ne peut être que composée d'avocats qualifiés «avocats des mineurs», c'est-à-dire des avocats qui répondent aux conditions posées par l'article 3.

N° 90 DE MME NYSSSENS

Art. 5

À l'alinéa premier proposé, remplacer le mot «jeunes» par le mot «mineurs».

Justification

Voir sous amendement n° 59.

N° 91 DE MME NYSSSENS

Art. 5

Insérer après l'alinéa premier proposé, un nouvel alinéa, rédigé come suit :

« Le Roi prévoit une nomenclature particulière pour les interventions à l'égard des mineurs ».

Justification

En ce qui concerne l'aide juridique relative aux mineurs, une nomenclature particulière devrait être décidée pour les interventions à l'égard des jeunes.

La nomenclature actuellement applicable n'est pas adaptée à la matière. En effet, un avocat peut difficilement vivre uniquement des indemnités de l'aide juridique. Or, s'il se spécialise dans la défense des mineurs, ses clients seront toujours indigents puisque, par définition, un mineur ne dispose d'aucune ressource. Pour concrètement permettre que des avocats consacrent tout leur temps à ce type de défense, il est nécessaire de les mettre dans les conditions de le faire. Aujourd'hui, les frais liés à l'exercice de la défense des jeunes sont comparables aux frais que doit exposer un avocat dans la défense des adultes. L'avocat des mineurs doit être en mesure de disposer de l'infrastructure nécessaire pour assurer un service de qualité. Toujours dans un souci de qualité et de spécialisation, au-delà du défraiement, l'avocat doit également pouvoir gagner sa vie et ne pas être contraint, comme c'est le cas actuellement, de pratiquer la défense des jeunes comme une activité annexe à une autre spécialité plus rémunératrice.

Clotilde NYSSSENS.

Nr. 92 VAN DE HEREN MAHOUX EN ISTASSE

Art. 3

Dit artikel vervangen als volgt :

« Om als jeugdadvocaat te kunnen optreden moet de advocaat het bewijs leveren van :

1° een grondige kennis van de wetten en decreten inzake jeugdbescherming en jeugdhulpverlening, van het Verdrag inzake de rechten van het kind en van andere internationale verdragen en aanbevelingen die op jongeren betrekking hebben;

2° de permanente opleiding op het vlak van het jeugdrecht, en een algemene vorming op het vlak van de kinderpsychologie.

Deze opleiding wordt georganiseerd door de balie die controleert of haar leden kunnen optreden als jeugdadvocaat. »

Verantwoording

Het oude 2° vervalt aangezien het weinig realistisch is om te bepalen in hoeverre iemand bekwaam is om met kinderen te praten als de keuze die de advocaat maakt om kinderen te verdedigen toch al laat veronderstellen dat hij geïnteresseerd is in kinderen. Bovendien moet iedere advocaat, ongeacht wie zijn cliënt is, een vertrouwelijke omgang met kinderen hebben en hun belangen behartigen.

Met betrekking tot het in het amendement voorgestelde 2° benadrukt de *Conférence des barreaux francophones et germanophone* dat moet worden vermeden een aparte categorie van advocaten te creëren en een bijkomende opleiding in sociologie en pedagogie op te leggen.

Ten slotte meent de *Conférence des barreaux francophones et germanophone* dat de balie waartoe de advocaat behoort, beter in staat is te beoordelen of de advocaat beschikt over de grondige kennis en de permanente opleiding die van hem wordt verwacht.

Nr. 93 VAN MEVROUW Taelman

Art. 2

Paragraaf 3 doen vervallen.

Verantwoording

Het wetsvoorstel tot instelling van jeugdadvocaten bepaalt in artikel 2, § 3, dat een rechter een advocaat kan machtigen zich burgerlijke partij te stellen in naam van een minderjarige (als voogd *ad hoc*). De voogd *ad hoc* vertegenwoordigt de minderjarige (wanneer zijn ouders nalaten dit te doen of in geval van belangenconflict tussen de minderjarige en de ouders). Het komt dus niet logisch voor dat artikel 2, § 4, van datzelfde wetsvoorstel gewaagt van de plicht in hoofde van de voogd *ad hoc* om op onafhankelijke wijze de belangen van de minderjarige te verdedigen,

N° 92 DE MM. MAHOUX ET ISTASSE

Art. 3

Remplacer cet article par ce qui suit :

« Pour pouvoir agir en qualité d'avocats des jeunes, l'avocat doit justifier :

1° d'une connaissance approfondie des lois et décrets relatifs à la protection de la jeunesse et à l'aide à la jeunesse, de la Convention relative aux droits de l'enfant et des autres conventions et recommandations internationales ayant trait aux jeunes.

2° d'une formation permanente dans le domaine du droit de la jeunesse et d'une formation de type général en rapport avec la psychologie de l'enfant.

Cette formation est organisée par le barreau qui contrôle si ses membres peuvent bien agir en qualité d'avocat des jeunes. »

Justification

Le 2° ancien est supprimé parce qu'il semble peu réaliste de pouvoir déterminer l'aptitude à parler à un enfant alors que le choix de l'avocat de défendre des enfants laisse déjà raisonnablement supposer leur intérêt pour les enfants. De plus le fait d'entretenir une relation de confiance et la défense des intérêts de l'enfant s'impose à tout avocat quelque soit son client.

Concernant le 2° tel que modifié par l'amendement, la Conférence des barreaux francophones et germanophone souligne qu'il faut éviter de créer une catégorie d'avocats à part et d'imposer une formation complémentaire en sociologie et pédagogie.

Enfin la Conférence des barreaux francophones et germanophone considère que le barreau dont relève l'avocat est mieux placé qu'elle pour apprécier si l'avocat justifie d'une connaissance approfondie et de la formation permanente qu'on lui demande.

Philippe MAHOUX.
Jean-François ISTASSE.

N° 93 DE MME Taelman

Art. 2

Supprimer cet article.

Justification

La proposition de loi instituant les avocats des jeunes dispose, en son article 2, § 3, que le juge peut autoriser un avocat à se constituer partie civile au nom du mineur (en tant que tuteur *ad hoc*). Le tuteur *ad hoc* représente le mineur (quand ses parents manquent de le faire ou en cas de conflit d'intérêts entre le mineur et ses parents). Il ne semble donc pas logique que l'article 2, § 4, de la même proposition de loi fasse état du droit du tuteur *ad hoc* de défendre de manière indépendante les intérêts du mineur, de lui fournir une aide juridique et d'exprimer les opinions de celui-ci.

hem juridische bijstand te verlenen en de mening van de minderjarige te vertolken. Hier (§ 4) wordt aan de minderjarige impliciet het recht toegekend om op te treden als procespartij.

De mogelijkheid voor de minderjarige om op te treden als autonome procespartij dient, voor de duidelijkheid en eenvormigheid, ingeschreven in het Gerechtelijk Wetboek, respectievelijk het Wetboek van strafvordering zodat daar een globale regeling kan worden uitgewerkt.

Martine TAELEMAN.

Nr. 94 VAN DE REGERING

Art. 4

In het tweede lid de woorden « , het bedrag dat wordt toegekend voor de opleidingen » doen vervallen.

Verantwoording

De minister van Begroting heeft opgemerkt dat de Staat niet kan instaan voor de kosten van de opleiding van de jeugdadvocaten. Dit zou trouwens een precedent uitmaken waarvan de budgettaire gevolgen moeilijk te overzien zijn.

Nr. 95 VAN DE REGERING

Art. 5

In het eerste lid de woorden « en de opleiding van » doen vervallen.

Verantwoording

Zie de verantwoording bij het amendement betreffende artikel 4.

De minister van Justitie,

Le § 4 accorde implicitement au mineur le droit d'agir en tant que partie au procès.

Dans un souci de clarté et d'uniformité, il faut inscrire la possibilité pour le mineur d'agir en tant que partie autonome au procès dans le Code judiciaire ou dans le Code d'instruction criminelle, de sorte à pouvoir y élaborer une réglementation globale.

N° 94 DU GOUVERNEMENT

Art. 4

À l'alinéa 2, supprimer les mots « , le montant octroyé pour les formations ».

Justification

Le ministre du Budget a relevé que l'État ne peut prendre en charge les coûts de formation des avocats des jeunes. Ceci constituerait d'ailleurs un précédent dont les conséquences budgétaires sont difficiles à apprécier.

N° 95 DU GOUVERNEMENT

Art. 5

À l'alinéa premier, supprimer les mots « ainsi qu'à la formation de celui-ci ».

Justification

Voir la justification de l'amendement de l'article 4.

Le ministre de la Justice,

Marc VERWILGHEN.

Nr. 96 VAN MEVROUW de BETHUNE

Art. 2

In § 1, de woorden « voorzien in » vervangen door de woorden « bepaald in ».

Verantwoording

Taalkundige verbetering in de Nederlandse tekst, « voorzien in » is immers een gallicisme.

N° 96 DE MME de BETHUNE

Art. 2

Dans le texte néerlandais de l'alinéa 1er du § 1er, remplacer les mots « voorzien in » par les mots « bepaald in ».

Justification

Correction linguistique du texte. L'expression « voorzien in » est en effet un gallicisme.

Nr. 97 VAN MEVROUW **de BETHUNE**

Art. 2

In § 2, tweede lid, de woorden «de personen» vervangen door de woorden «de andere personen».

Verantwoording

Tekstuele en juridische verbetering. Volgens de huidige tekst zouden de ouders nooit het ouderlijk gezag uitoefenen!

Sabine de BETHUNE.

Nr. 98 VAN MEVROUW **de T' SERCLAES**

Art. 2

Paragraaf 1 van dit artikel vervangen als volgt:

« § 1. *Onverminderd de juridische bijstand waarin andere wetten of decreten voorzien, wordt de minderjarige in elke stand van het gerechtelijk of administratief geding waarin hij partij is, bijgestaan door een jeugadvocaat voor minderjarigen, behalve wanneer hij een andere advocaat kiest.* »

Nr. 99 VAN MEVROUW **de BETHUNE**

Art. 1

In dit artikel het getal «78» vervangen door het getal «77».

Verantwoording

Het voorstel betreft de organisatie van de balie en de juridische bijstand, met name materies geregeld in het tweede deel van het Gerechtelijk Wetboek en aldus een bicamerale bevoegdheid in de zin van artikel 77 van de Grondwet.

Sabine de BETHUNE.

N° 97 DE MME **de BETHUNE**

Art. 2

Au § 2, alinéa 2, remplacer les mots «des personnes» par les mots «des autres personnes».

Justification

Correction d'ordre textuel et juridique. D'après le texte actuel, les parents n'exerceraient jamais l'autorité parentale!

N° 98 DE MME **de T' SERCLAES**

Art. 2

À l'article 2, remplacer le § 1er par le texte suivant:

« § 1er. *Sans préjudice de l'aide juridique prévue dans d'autres lois ou décrets, le mineur est assisté à chaque étape de la procédure judiciaire ou administrative à laquelle il est partie par un avocat des mineurs sauf lorsqu'il choisit un autre avocat.* »

Nathalie de T' SERCLAES.

N° 99 DE MME **de BETHUNE**Art. 1er

Remplacer les mots «article 78» par les mots «article 77».

Justification

La proposition concerne l'organisation du barreau et de l'aide juridique, c'est-à-dire des matières qui sont régies par la deuxième partie du Code judiciaire et qui relèvent dès lors de la compétence bicamérale au sens de l'article 77 de la Constitution.